

YU ISSN 0027-8084
UDK 808.61/.62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

XXXIII/1–2

Етимологија и ономастика

АЛЕКСАНДАР ЛОМА

(Филозофски факултет и Институт за српски језик САНУ, Београд)

РЕФЛЕКСИ ГРУПЕ -п(ь)n- У СРПСКОЈ ТОПОНИМИЈИ

Разматрају се случајеви дисимилаторног развоја групе *-пn-* у топонимији српскохрватског језичког подручја.

Као и неки ранији наши радови, и овај представља прилог за један будући приручник српске топономастике, и то за његово поглавље посвећено фонетици, тачније, оним фонетским појавама карактеристичним за топонимију које одступају од општих законитости језичког развоја на датом тлу. Свест о постојању тих појава један је од предуслова за исправно тумачење низа архаичних топонимских формација, а њихова идентификација у конкретним случајевима представља прилог историјској дијалектологији.

Позни прасловенски језик са својим законом отворених слогова није знао за геминате. Поједини словенски језици и дијалекти имају, међутим, у изговору и у писању, једно удвојено *пn*, настало најчешће испадањем слабог полугласа у придевским образовањима на *-ьп-* од основа на *-п* (и именским изведеницама одатле, нпр. онима на *-ица*, *-икъ*), као и у неким речима страног порекла (нпр. име рус. *Анна*, пољ., чеш. *Анна*). Други су пак ту секундарно насталу групу упростили у *п*. Дистрибуција њених рефлекса на општесловенском плану може се у основним цртама сагледати из следећа два примера (по подацима које даје ЭССЯ s.vv.):

**глиньль(јь)* „глинен“, у стсл. *ганиньль*, буг. *глинен*, мак. *глинен*, сх. *глинан*, *глинана*, *глинано*, чеш. *hlínny*, словињ. *glínni*, рус. дијал. *глинный*. Уп. у топонимији веома раширен тип *Glinьna*, *Glinьno*: пољ. *Glinna*, чеш. *Hlínna*, рус. *Глинна* итд. (Rosp. passim).

**дъньль(јь)* „дањи, дневни“, у стсл. *дъньль*, буг. *дѣнен*, сх. *дѣнѣ*, чеш. *děnný*, пољ. *dzienny*, рус. дијал. *денной*; поименичење **дъньль-ица* „јутарња звезда“: стсл. *дъньница*, буг. *денница*, дијал. *дѣнница* (Родопа), макед. *Деница*, сх. *дѣница*, слн. *danica*, чеш. *děnnice*, слч. *dennisa*, све: „звезда Даница“, укр. *денница* „биљка Tormentilla egesta, врста дечје болести“, рус. дијал. *денница* „стаја“.¹

¹ У источнословенском семантика указује на независна подударна образовања.

Као што се види, чување *-n-* карактеристично је за северне словенске језике — са изузетком чешког, у којем се гемината пише, али се изговара просто *n* — а на југу ограничено на бугарски.² У српскохрватском је та група доследно елиминисана,³ ређе разбијена преношењем озвученог полугласа из облика где је био у јаком положају (*глинан m.*) у оне где је био слаб и требало је да испадне (*глинана f.*), чешће упрошћена у обично *-n-*: *дани*, *Даница*. У топонимији сасвим преовлађује овај други третман: **Glinъna* даје *Глина*, а не ***Глинана*; од **Kamenъnica* добијамо *Каменица* са тим нагласком, насупрот апелативу *каменица* од **kamen-ica*; у првом случају имамо поименичење придева **kamen-ъnъ* > стсл. *КАМЕНЪНЪ* „каменит, *tōw lithōw*“, у другом примарнијег стсл. *КАМЪНЪ* „од камена, *tōw lithōw*“ < **katepъ* < **kamen-nъ*.⁴

Међутим, како је то већ приметио Павле Ивић, „то се правило није остваривало са пуном доследношћу“.⁵ Поред апелативне лексике, спорадичне примере друкчијег развоја пружа и топономастички материјал. Разлика у односу на општу језичку тенденцију очитује се у томе да се група *-nn-* настала испадањем слабог полугласа у понеким именима, можда захваљујући свести о морфолошкој граници, извесно време чувала,⁶ а затим су наступиле различите дисимилације.

1) РЕГРЕСИВНА ДИСИМИЛАЦИЈА *nn* > *ln*

За овакву промену постоје примери и у апелативној лексици, на које указују Skok III 201 и Ивић l.c.: **saпъникъ* > сх. *салник* > *саоник* (поред *саник* и *савник*, в. доле), *сионица* „сенара“ < **sъпъnica*.⁷ Овамо свакако и *госѣионица* (XVI в., РЈА) < **госѣилница*, где у основи није акт. партицип перфекта *госѣил* од *госѣи* и *госѣи*, већ се облик своди на стсрп. *гостинѣница*,⁸ уп. топониме пољ. *Gościnna*, чеш. *Hostinna* (Rosp. 128; 146). Иста појава запажа се већ доста рано и у сх. топонимији. Можемо навести неколико вероватних примера. У једном случају облик са *-nn-* непосредно је документован:

Вионица, данас село код Читлука (IM), потврђено у Средњем веку као **Винница** (НЗС 338)⁹, уп. и **Вионица** код Ивањице на обронци-

² Уп. Vaillant I § 42.

³ Изузимамо случајеве по дијалектима да једна група *nʹn* настаје позном синкопом, тип *ѡланʹна* у неким босанским говорима, млађи од новоштокавског премештања нагласка.

⁴ За деназализацију **ε* > *ѣ* пред назалом типа стсл. *помѣнѣжти* < *поманѣжти* < **po-ten-pъ-ti* в. Vaillant I § 65; за дистрибуцију старијег облика придевског суфикса **-ѣnъ* (рус., сх., слн.) и млађег **-ѣnъ* (стсл., буг., западносл.) уп. id. IV § 981; упркос ЭССЯ 9/1983, 135 д., **katepъ-ъ* не може бити исходна форма, бар не на српскохрватском терену, где у рефлексима овог придева нема трага јату.

⁵ Годишњак САНУ ХСV/1988, Београд 1989, стр. 214.

⁶ Можемо се питати у којој мери стсрп. грађије као 1347–8. забележено име реке **Невинна** (ГлДСС XV/1862, 288) = пољ. *Niewinna* (Borek 154) одражавају реалан изговор; исти споменик на истој страни белжеи и облик *Купѣлѣникъ*, са могућим дисимилаторним развојем, уп. доле.

⁷ Уп. топоним *Сјеница*, већ стсрп. *Сѣница*, *Сѣнице* са простим *-n-* (Дан.).

⁸ Потврђен код Доментијана (Дан. s.v.).

⁹ Идентификација није сигурна, јер претходно наведена села леже југозападније, у Макарском приморју, но запис из 1434. свакако потврђује присуство

ма Голије, иначе *Виница* (на више места, IM) < **Vinьnica*, од *вино*, уп. рус. *Винница*, укр. *Винниця*, пољ. *Winnica*.¹⁰

У неколико других случајева имамо -лн- (-он-) већ од првих помена, но основа на н чини се вероватнија од оне на л:

Крушилница: стерп. *Кроушил(ь)ницоу* асс. (око 1220, Жичка повеља, име жупе, 2 пута: ЗС 572)¹¹ < **Krušin-ьn-ica*, уп. псл. **krušina* *Rhamnus frangula* ЭССЯ 13, 48 s.v.), рус. топ. *Крушинно* (Rosp. 167) и в. доле нап. 19.

Косьльница: стерп. *Косьльница* (код Првовенчаног: на оусти рѣкы Косьльнице), у летописима при рѣцѣ Косьнице, према Косници, Косанице (Дан). Вероватно од *кòсан* *Juncus*, врста сите, ако је < **kosьль* (уп. Skok s.v. *kosa*), дакле **Kosьn-ьn-ica* > **Косьльница* > **Косаоница* > *Косаница*.

Купљник: место код Скадра, *Сурепнич* код Дукљанина, посредно забележено и у Светоарханђеловској хрисовуљи: *стои бѣи коупљничькои оу стомь сьггн*; 1416. у Скадарском земљишнику *Соренико / Соренико*, 1485. у тур. попису *Koplik*, данас *Kopliku* на си. побережју Скадарског језера у Албанији.¹² Можда од стсл. *коупль* (и стерп., Доментијан код Данич.), али пре < **Korin-ьn-ikъ*, уп. стерп. *Коупиньникъ*, данас *Куйиново* у Срему,¹³ *Куйиник* село код Великог Гаја у Војводини (IM).¹⁴

Свилно код Ријеке (IM): придев *свион(и)* од *свила* није уобичајен у топонимији, стога пре од **Svinьно* (: *свиња*), што је стара и врло распрострањена формација (уп. Rosp. *passim*).

Стругонице, брдо између Перунике и Великог врха у бившем Рудничком округу¹⁵ < **Стругалнице* < **Strugan-ьnica*, уп. *Струганик* код Ваљева,¹⁶ *Струганица* код Враћа (IM).

Невидијон, земљиште у Негбини под Златибором (СЕЗБ XXXIV/1925, 466) < **neviděnyъ*, уп. *Невиђен*, топоним у међуречју

формације у широј области. Недалеко је *Вино* поље код Стона; 1254-64. помињу се виногради оу *внъномь* (sic!), ЗС 595..

¹⁰ Фасмер I 316 поистовећује са укр. *винниця* „винара“, но пре ће бити изведенице од типа пољ. *Winna* (Rosp. 138), чеш. *Vinná* (id. 146, 151, 152), рус. *Винна* (163, 170); можда је негде, додуше, посебно код хидронима, првобитно **Vina* „крива (река)“, уп. стчеш. *Vina rivuli* 1208. (id. 95).

¹¹ Ова жупа не да се поуздано убицирати; по претпоставци Г. Шкриванића изнетој у *Историском часопису* IV/1952-53, Београд 1954, стр. 166, најпре је могло лежати западно од следеће наведене жупе – Мораве, у пределу Лађевачке и Бресничке реке, где код села Милочаја има заселак *Крушевница*. То би значило да се није очувао непосредан фонетски одраз средњовековног хоронима (изворно хидронима?), који би гласио **Крушионица* или сл., већ његова преоблика према сазвучном распрострањеном типу.

¹² По М. Пешикану, ОП IV/1983, 11.

¹³ Преосмишљено од **Кѣин*, уп. Лома у ОП XIII/1997, 17.

¹⁴ За старину прелази *ин* > *ѣн* (XII в.?) уп. Лома у НЈ XXXI 1-5/1996, 130, нап. 7.

¹⁵ Ј. Мишковић у ГлСУД XXXIV/1872, 183 нап. 2 уз објашење да је име брду отуда што су се ту некад стругале даске (уп. и ГлСУД XLI/1875, 114).

¹⁶ Већ 1528. у тур. попису Ваљевске нахије *'strwganq* (читање мр. Еме Миљковић).

Пиве и Таре,¹⁷ стсл. тип НЕИЗДРЕЧЕНЬНЪ, НЕНАВНДѢНЬНЪ.¹⁸ Промена *ни* > *ли* > *он* ту је ранија од замене јата.

Аналогна појава среће се у украјинском лемковском дијалекту, где имамо хидрониме *Jasielnica* (2 x) < *Jasiennica* (XVI в. *Jashenicza*), *Kruszelnica* (1643: *Kruszelnica*), раније *Kruszennica* (1486: *Crvsenyca*), *Wapielnica* поред *Wapienny*, -енна.¹⁹ а истсл. тлу јавља се и тип *Вильна*, *Вильно* (Rosp. 154, 168, 169) < **Viľna*, уп. и *Вильняга* (id. 154), стсл. *виѣага*, сх. *виѣага* < **viľn'aga*, *Сѣљна* (165) < **Sěľna*,²⁰ *Куљно* (166) < **Киљно*, *Загребельна* (166) < **Zagrebeľna* (тип пол. *Ogrodzienna*, id. 136). Ради се, дакле, о чисто словенском процесу, премда се он може спорадично јавити при страниј адаптацији словенских речи, уп. румунски славизам *stelniĉa* < **stěľnica* (Skok III 201).²¹

2) РЕГРЕСИВНА ДИСИМИЛАЦИЈА *ни* > *нв*

Поред горе наведеног апелатива *савник* „саоник“ (Микаља) < **санник* (Skok III 201) познат нам је један пример из топонимије:

Трстивница, река и место у Босни, од XIV в.²² < **Trstin(b)nica*, изведеница на -*њн-ња* од **trъstina* „трска“, уп. у Пољској топониме *Trzcinnia*, *Trzcinnu*, *Trzcinnu* (Borek 246). Случајеви *Цијевна* < стсрп. *Цѣмѣва* < предсл. *Kivva* указивали би на везу оваквог третмана са развитком *и*-основа у позајмљеницама где је страни предлоказ садржавао геминату на крају основе, тј. на међуступањ *ни* > *н(њ)в*.²³ Са друге стране, развој је могао ићи преко **ми*,²⁴ које је даље регуларно давало *ви* у низу говора (тип: *Тавна*).²⁵

¹⁷ О њему Лома у ОП III/1982, 158.

¹⁸ Уп. М. Brodowska-Honowska, *Słowotwórstwo przymiotnika w języku staro-cerkiewno-słowiańskim*, Kraków etc. 1960, 105.

¹⁹ J. Rieger, *Nazwy wodne dorzecza Sanu* (Prace onomastyczne 12), Wrocław etc. 1969, стр. 66, 82 (где изводи *Kruszennica* „od nienotowanego **kruszeń* od *kruszyć*“; да не буде, са *en* < *in*, од **krušina*, као и наша *Крушиница*, в. горе), 174. Рад истог аутора, *Z historii dialektu łemków. Chronologia przejścia -nn- w -ln-*, *Slavia Orientalis* XIV 2/1965, 247–250 остао ми је недоступан.

²⁰ Добро потврђен тип; уп. горе сх. дијал. *сионица* < **sěľnica*, но на подручјима са славским рефлексом јата неразлучив од такође распострањеног **Sěľna* (: *село*); *Сеона* код Смедерева, *Селна* код Славонског Брода, већи број *Селница* на кајкавско-словеначком простору пре не бити одатле, с обзиром на по две *Сеоне* и *Сеонице* у Босни и Херцеговини (IM).

²¹ Српска топонимија пружа примере за сличну дисимилацију њ – н > њ – н на дистанци: *Носољин(о)* > *Носољин*, *Белољин* < *Белољин*, *Јагледница* < **Јагљедница*, в. Лома у *Die Welt der Slaven* XXXVI/1991, 105 д.

²² *Старе српске њовеље и њисма*, изд. Љ. Стојановић, Београд / Ср. Карловци 1929, стр. 82, 495.

²³ Уп. А. Loma, *Osamnaest vekova u tri slova: toponim Niš kao živi spomenik prošlosti, U svetlu carskih gradova*, Ниш 1994, 7–26, посебно стр. 10; још подробније у ОП XV (у штампи).

²⁴ Ивић I.с. наводи из апелативне лексике пример *свница* < *сѣњница* (поред *сионица*, в. горе).

²⁵ Јавља се и третман (*ви* >) *ми* > *мл* (*Тамла*, *Рамли*), за који в. наш прилог у *Зборнику Шесте југословенске ономастичке конференције*, Доњи Милановац 1985, Београд 1987 (САНУ Научни скупови XXXVII, Одељ. јез. и књ. 7), 161 д.

3) РЕГРЕСИВНА ДИСИМИЛАЦИЈА *ни* > *ри*

За ову промену имамо један усамљен, али довољно јасан пример:

Зворник, име града у источној Босни на Дрини, које се испрва, у бројним дубровачким записима XV в., редовно пише без *-p-*: *Suonich* (Жиреч. 264; Динић 298), такође у најстаријем старосрпском помѐну из 1465: **Звоникъ**; тако све до у XVI в., када се, међутим, јавља и данашњи облик *Зворникъ*: у угарско-турском уговору из 1503. још стоји *Zwonyk*, али у оном из 1519. *Zwornyk* (Жиреч. l.c.); исти облик Ханџић чита у најранијим турским пописима Зворничког санџака из исте, 1519, и из 1533. године;²⁶ он постаје од XVII в. једини, уп. у Крушевском поменику (XV–XVII в.) **Звоџникъ** bis (ГлСУД XLII/1875, 133), у запису из 1625. **зворничкою епископiю** ЗН 1168°; 1738: у *Зворник град* (Раванички летопис);²⁷ 1746: *у Зворнику* ЗН 2931°; 1747: *и-Зворника* ЗН 2947°; 1788: *оу градъ Зворникъ* ЗН 3603°; уп. још 8134° = 6027°, 3711°, 5959°. Ипак се још почетком XIX в. у народној свести чувала веза овог топонима са *звонийи*, о чему сведочи прича коју преноси Вук у првом издању свог речника из 1818. s.v. *Зворникъ*: „Србљи (око Зворника) приповиједају, да је Зворник зидао некакав Звонимир незнабожац прије Риста на 800 година“. Ото Франк, имајући у виду историјат имена, *Зворник* тумачи као „звоник (Glockenturm)“, а за „неорганско“ *-p-* претпоставља утицај турског облика „Изворник“ или наслањање на реч *извор*.²⁸ Сам Скок l.c., не узимајући у обзир ни Франкову етимологију ни најраније историјске потврде топонима, одбацује његово везивање са *звонийи* у народној етимологији коју бележи Вук и своди га на **Изворник*, с тим што би *и-* било одбачено јер се према називу за врсту трешње *зворниклија*, изведеном турским суфиксом, осећало као турска протеза. То тумачење заступа и Иван Дуриданов.²⁹ Тип **Јъзворникъ* заступљен је иначе бугарским *Изворник* (на два места), и украјинским *Зврник* / *Зворник*;³⁰ тешко је рећи да ли ту спада срп. *Изморник* на горњем току Ј. Мораве.³¹ Што се тиче

²⁶ А. Handžić, *Dva prva popisa Zvorničkog sandžaka (iz 1519. i 1533. godine)*, ANUBiH/SANU, Града књ. XXVI, Одјелjenje друштвених наука књ. 22, Сарајево 1986, 23, 80; према приложеним факсимилима, тачна транскрипција са арапског писма била би *izwornyq*.

²⁷ *Стари српски родослови и лeтoписи*, изд. Љ. Стојановић, Ср. Карловци 1927, § 1369, стр. 315.

²⁸ О. Franck, *Studien zur serbokroatischen Ortsnamenkunde*, Leipzig 1932, 109. При том он упућује на пример стрп. *Пхилиџ* > *Ариџе* који, међутим, није адекватан, јер је катедрална црква моравичке епископије име уствари понела по сирмијском мученику *Архилију*, а тек дошњије се везала за св. *Ахилија* из Ларисе, в. Т. Суботин-Голубовић, *Ахилије* — *Архилије*, или о мешању култова, у зборнику радова *Богородица Градачка у историји српског народа*, Чачак 1993, стр. 37–46; Лома у ЈФ XLIX/1993, 211.

²⁹ *Български език* 8/1958, 349.

³⁰ Уп. Ј. Udolph, *Studien zu slavischen Gewässernamen und Gewässerbezeichnungen*, Heidelberg 1979, 167.

³¹ За рани прелаз *в* > *м* на овом подручју има аналогија, уп. 1019. Преџдорос код Скопља = *Прџворъ*, али најраније расположиве потврде у дубр. писму из 1436: *Starnich* tris (Динић 118) указују да овде треба у *и-* видети секундарну турску протезу, а самом имену тражити друго објашњење.

Зворника, свакако предност има Франкова етимологија која уважава изворни облик имена и не суочава се, уосталом, са проблемом отпадања почетног *и-*, које би било регуларно само на словенском северозападу. Сами Дубровчани су у XV–XVI в. поистовећавали топоним *Звоник* са истозвучним апелативом и тако га преводили на латински, са *Campane*. Тамо је, заиста, постојао католички манастир мале браће са црквом посвећеном Богородици (*Conuentus fratrum minorum in Sotsuonich* 1423; *S. Maria de Suonich* 1426) чији је звоник могао бити довољно карактеристичан за изглед целог места, да би се оно по њему прозвало. Но ако историја *Зворника* као тврђаве сеже у знатно дубљу старину од 1410. када се први пут помиње,³² ваља допустити и могућност да је *Звоник* заправо скраћена варијанта древног, још прасловенског назива за утврђење снабдевано звонима којима се упозоравало на опасност **Zьni-/Zvoni-gordъ*: сх. *Звониград*, рушевине у Лици на Зрмањи; спиља на Велебиту; локалитет код Фојнице; рус. *Звенигород*, укр. *Звенихород*, стпољ. *Zunigród*.³³ Место *Звоник* има још код Врбовца у Хрватској (IM). Како год тумачили семантику овог топонима, треба прихватити да је он од основе именице *звоно* одн. глагола *звонити* образован не суфиксом *-ик*, како Скок l.c. објашњава апелатив *звоник*, већ сложеним суфиксом *-ьникъ*, уп. пољ. *dzwonnik* „звонар“, *dzwonnica* „звонара, звоник“ = рус. *звонница* (у чешком међутим са упрошћеном *zvonik* „звонар“, *zvonice* „звоник“). Првобитно, дакле, **Zvoniьnikъ*, што отвара пут ка разрешењу загонетне појаве „паразитског“ *-р-* у овом топониму: Дубровчани су га, додуше, писали, а свакако и изговарали са једним *-н-*: /*Звоник*/, но у локалном изговору морао је до у XVI век преовлађивати изговор /*Звонник*/ одакле је онда добивено дисимилацијом *Зворник*.

4) ПРОГРЕСИВНА ДИСИМИЛАЦИЈА *nn > nd*

Својевремено је Валентин Путанец скренуо пажњу на оно што је означио као „диференцијацију консонаната *n > nd*“ (Putanec 139). Бар део примера које тамо наводи могу се објаснити дисимилацијом *nn > nd*. Тако би за *срндѡћ* поред дијал. *срњаѡк* (Хрв.), слн. *srnjak*, буг. *срндѡк* требало поћи од **srnъn-јакъ*, узевши да се секвенца *nn' > nd'* – *к* разрешила, премештањем палаталности, у *nd* – *к'*.³⁴ Такође се можемо питати није ли тип хипокористика *Шимунда* од *Шимун*, *Србенда* < **-инда* од *Србин* (Putanec 141–144) поред суфикса *-а* укључивао и експресивно удвајање завршног гласа основе, тако карактеристично за хипокористичне творбе у разним језицима. Што се тиче топономастичких примера које Путанец обрађује, један би спадао у оквир наше расправе:

³² В. Д. Ковачевић-Којић, *Градска насеља средњевековне босанске државе*, Сарајево 1978, 58.

³³ В. Скок III 668.

³⁴ Уп. М. Бјелетић и Ј. Влајић-Поповић у *Wiener Slavistisches Jahrbuch* 37/1991, 131 поводом сх. *ландѡи*. Ауторке се ту, додуше, приклањају Унбегауновом и Трубачовљевом објашњењу *-д-* у случајевима као брус., рус. *ландѡи*, укр. *ландѡи* *Convallaria majalis*, према блр. *лануш*, пољ. *lanysz*, досл. „биљка налик на ухо ланета“ као експресивне епентезе, но пре би и овде и тамо ваљало поћи од геминате у придевима **сьръньъ*, **олньъ* и њеног дисимилаторног разрешења.

Кремендовац, име месту код Сплита (Putanes 144), које свакако није изведено непосредно од именице *кремен*, већ од придева **кременън-*; суф. -овац ту ће бити секундаран, можда преоблика из **Кременъна въсь* (?).

Путанец (147) наводи неколике случајеве дисимилације *нд* < *нн* < *мн* у далматороманском (*latina* > **latna* > **lanpa* > *ланда* „кришка (хлеба)“, алб. *landë* id., *colutna* > *colonna* > *колонда*, *клаунда*, *dotinūs* > **dotno* > **donno* > *дундо*, што би указивало на могућ супстратно-адстратни извор ове појаве у сх. језику (хипокористици на -(е)нда карактеристични су за подручја са јаким влашким адстратом). Аналогна појава јавља се при немачкој адаптацији словенских топонима, уп. нем. *Glend* < *Glinde* (1294) < *Glinьna* / *Glinьno* (Rosp. 71). Можда се на немачки утицај своди и обратна дисимилација *nn* > *dn* у неким периферним чешким говорима, у примерима као *Anna*, *panna* > *Adna*, *padna*.³⁵ Наведимо и један двосмислен пример са подручја српско-мађарске језичке интерференције у средњем веку:

Камендин, данас име потеса између Бежаније, Сурчина и Добановаца, некада засебно село, поменуто у угарској исправи 1403. као *Kemend*, *Keménd*,³⁶ 1546. у турском попису као селишта „Камендин“ и „Мали Камендино“ уз село Добановце у нахији Земун, а у следећем попису из 1566. опет као насељено место „Камендин“.³⁷ У Мађарској има место *Kéménd* (1342; данас *Kemendollár*) које се изводи од сл. *камень* мађ. суфиксом -*d*,³⁸ што је, дабогме, могуће, као што и -*ин* у *Каменд-ин* најпре може бити мађ. локативни суфикс, као у (*Пејро-*)*Варадџин*, *Вараждџин*, *Кувџџин*, *Сегџџин* према мађ. *vára(s)d* „градић“, *kövesd* „каменито место“, *Szeged* (Skok I 721 b). Но пре него о класичној хибридној творби овде би се могло радити о мађарској реанализи фонетски адаптираног облика **Каменн-* > *Каменд-*. Да се гемината у овом крају дуже чувала сведочио би мтоп. *Каменино* у Јаску,³⁹ свакако од **Катеньпо*, уп. слвч. *Katenné*, пољ. *Katienne*, рус. *Каменное*.⁴⁰

*

Надамо се да ће овај покушај да се предочи проблем дисимилаторних рефлекаса групе -нън- у српској топонимији подстаћи истраживаче на том пољу да изнађу нове примере овде размотрених појава, а можда и неке нове, досад неуочене третмане. Такав увид, осим добити за историјску фонетику наших дијалеката, допринеће бољој творбеној и етимолошкој анализи низа топонимских формација, упозоравајући наше именованце да не играју „на прву лопту“, тумачећи,

³⁵ Zd. Stieber, *Zarys gramatyki porównawczej języków słowiańskich*, Warszawa 1989, 81.

³⁶ D. Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában II*, Budapest 1894, 247; уп. Д. Поповић, *Срби у Срему до 1736/7*, Београд 1950, 72.

³⁷ X. Шабановић, *Турски извори за историју Београда I*, Београд 1964, стр. 407, 411, 593.

³⁸ L. Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, Budapest 1980, 326b.

³⁹ Поповић *op. cit.* 67.

⁴⁰ Fr. Miklosich, *Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen*, Wien 1872, 195°; Borek 97.